

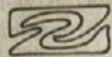

Uredništvo:

Kočevje štev. 58.

Upravništvo:

Kočevje štev. 18.

Radikal

Gospodarski, politični in kulturni organ.

Izhaja vsako drugo soboto zjutraj.

Naročnina:

za celo leto Din. 24.
sicer sorazmerno.

Inserate:

cela stran Din. 800,
sicer dogovorno.

Govor

Njegovega Veličanstva Kralja na Kumanovu.

Gospodo.

Na današnji dan pre deset godina Prva srpska Armija pod mojim komandom, na ovim tada krvavim a tada slavnim poljima, sudarila se sa turskom vojskom i na ovome istome poprištu posle dvodnevne uporne borbe, rešila je najzad, posle pet vekova, prestiž našeg oružja nad potadanjim neprijateljem.

Tri nedelje docnije, a jedan mesec posle objave rata, pade Bitolj, a sa njime čistimo i ostatak snage našeg vekovečnog neprijatelja.

I tako, gospodo, borba, otvorena 1804 godine, pod mojim neumrlim predakom, velikim voždovom Karadjorjem, bi nastavljena 1912 godine sa padina Rujna, sa koga naši topovi tada ponosno javiše, da je kucuno čas našeg konačnog oslobodjenja. Ti topovi neumukoše sve do kraja pobedonosne 1918 godine, kada oštricama naših bajoneta i junačkim mišičama, omedjismo našu dragu i veliku otačbinu. Tada, gospodo, vratismo naš krvavi mač u korice, vratismo ga sa čašću, jer smo se njome poslužili i za čast i za veličinu naše otačbine. Ali Kumanovski Duh ostaće stalno u nama, živiće i čuvaće plodove naših pobjeda.

Gospodo, sa ovoga svetoga i istorijskog mesta pozivam vas, da se selite našeg Velikog

Kralja, moga pokojnog roditelja, koji nas je poveo u ovaj veliki rat, ispunivši amanet svojih predaka.

Setimo se, gospodo, naših hrabrih i milih drugova, koji na Kumanovu slavno padoše za Kralja i Otačbinu. Neka im je večna slava!

K položaju.

Kočevje, začetkom novembra 1922.

Križa držav, narodov, ljudskih mas in ljudske psihologije, ki je začela vsled dolgotrajnosti svetovne vojne, z mirovnimi pogodbami še ni bila zaključena. Nasprotno, dobila je še celo novega prirastka, ki so ga tvorili premaganci in oni, ki niso prišli popolnoma na svoj račun.

Svetovna zgodovina kaže, da se v takih razpoloženjih porajajo velike stvari, da se izpreminjajo ali izginjevajo stare organizacije in svetinje, a na njih mesta stopajo nove, ki se v soglasju z njih notranjo močjo ali obdrže ali pa izginejo in napravijo prostor novim, mlajšim ali krepkejšim.

Naša država je sicer glasom sodbe vsega merodajnega sveta le stara toda z novimi pokrajinami razširjena kraljevina Srbija pod imenom Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vendar je prirast novih pokrajin in njih prebivalstva tako ogromen, da našo državo lahko smatramo tudi za novo državno tvorbo, ker ima prirastek številčno pretežje. Da ima tudi to naziranje nekaj zase, so po-

kazala pretekla štiri leta našega državnega sožitja med seboj in s sosedi: stara kraljevina Srbija je bila od svoje konsolidacije v l. 1903 dalje takorekoč brez notranjih kriz, vodila je izbornu gospodarsko, finančno in državno politiko na zunaj, česar se pa baš vsled prirastka novih pokrajin o sedanji povečani Kraljevini tekom zadnjih štirih let ne more trditi v popolnem obsegu. Naša država se je zlasti prva leta svojega obstanka imela boriti skoro z istimi težavami kot kakšna druga nova nastala država.

Zadnje mesece se pa obrača bistveno na bolje. Oni, ki so hoteli donešeno ustavo kar pohrustati, jo danes v principu odobrujejo ter žele le nekatere spremembe n. pr. glede velikosti in kompetence samoupravnih teles. Oni, ki so državo zanikovali, so ali takorekoč izginili v svoji politični nemoči, n. pr. komunisti, ali pa razpadajo vsled idejne in notranje in zunanje slabosti, n. pr. Radičevci. Zopet tretji iščejo most, ki naj bi jih zvezal pozitivno z obstoječim, zahtevajoč le gotove spremembe.

Temu razmere očitno konsolidujočemu notranjemu procesu je sledil istočasno ugoden in smotren zunanji političen razvoj in naša država je v svrhu ohranitve mirovnih pogodb, to je svoje eksistence, združila v en krog vse države, ki imajo isti interes in predstavljajo zanesljivo politično in vojaško moč ter s tem stvorila v Evropi mogočen blok, čigar aktivna članica je sama. To je dejstvo, ki ga ni podcenjevati, ker kdor dreza v naše interese

Usoda.

Naprej po lepi ravni cesti mimo vrtov, cvetočih travnikov polnih opojno duhtečih cvetk je stopala. Lahko je hodila, smehljaj jej je igral na rudečih ustnih. Zavila je njena pot v gozd. Šepet se je razvil okoli nje. Vse jo je pozdravljalo, pol s strahom, pol z veseljem. Kdo je ta spremljevalka, kam gre? Vse v gozdu jo pozna, vse ljubi, a vse trepeta pred njo. Radovednost se me je polastila. Sla sem za njo, tiho, zadržujoč sapo, ker sem se bala, da me vidi. Ustavila se je pred neko skalo. Stopila sem za deblo smreke, ter jo opazovala. — Stopila je k skali, globok zdihljaj je pretresel njeno telo. Kaj jo teži, kaj mori ubogo njeno dušo? Hotela sem k njej, da jo potolažim, pa že je stala bliskoma poleg mene. Prestrašila sem se, ker blesk njenih temnih oči bil je kot blisk prinašajoč pogubo in grozo. V temni globini teh oči pa se je videla duša polna neusmiljenosti, polna maščevalnosti. Zapazila je mojo bojazen ter zategnila usta v zaničljiv posmeh, za trenutek, potem me je

prijela za roko ter mi zapovedujoče velela: „Pojdi z menoj!“

Kot v sanjah stopala sem z njo, nevedoč kam me pelje. Vrnila se je k skali — stegnila je roko, se dotaknila skale... Kaj je to? Začudeno sem odprla oči. Vrata, vsekana v skalo, postala so vidna mojim očem. Nad njimi pa se je lesketal napis: „Le za temi vratmi najdeš rešitev življenja, rešitev temne življenjske Uganke, toda, človek, ne vprašuj, kdo je tvoja spremljevalka.“

Odprla so se vrata. Stopila je notri, pognila me za seboj rekoč: „Hotela sem Te najti, hotela, da greš z menoj, da pogledaš življenje, a ne zabi, kaj Te svari napis nad temi vratmi.“

Z naglico je šlo mimo mene življenje, življenje tisočih minulih let. V blesku in svili hiteli so mimo oni, ki so pred sto in sto leti legli v grob Domicijan, kruti Nero, slavni Titus, Cezar itd. Gledala sem jih ter se čudila njih naglici. Kam so hiteli? Šli so mimo, izginiti. Nove trume so prihajale, toda ti niso imeli svile na životu. Videlo se jim je, da

so trpeli. Preteče so imeli vzdignjene roke, iz oči pa jim je sijal blesk, ki je vzbujal grozo. Prestrašeno sem pogledala spremljevalko. „To sem jim vdahnila jaz, to je moje delo,“ šepetala so njena usta. Nisem imela časa premišljati, vse se je s pošastno a dobro razločno brzino bližalo, izginjalo. Nova generacija je vstajala, nova doba je prihajala. Bolest, trpljenje, veselje, vse je dobro kazalo svoje utise. 19. stoletje je hitelo mimo nesoč svoje grozote. Ludovik XVI. ter Marija Antonieta stala sta na morišču, zverinska množica pa je vriskala, hlepela po krvi. Padle so glave obeh vladarjev, čas je izbrisal krvave sledove. — Zopet je nekdo prihajal. Slavni Korkiz Napoleon Bonaparte. Mračen je bil njegov pogled, samozavesten njegov korak. Šel je mimo, tudi on je izginil v preteklosti. Izginil? Ne, zopet se je prikazal v vrsti svojih čet, zapovedujoč je bil njegov glas; uresničeval se je rek: „Veni, vidi, vici“ — trume so ga slušale — pa nastal je hrušč, bojni krik, z besnečo naglico bežali so mimo dogodki na Ruskem. Moskva, Berezinski most,

dreza istočasno i v interese celotnega bloka, ki obsega ne samo Malo, ampak tudi Veliko antanto, predvsem Francijo, ki danes obvladuje evropski kontinent. In naši interesi so tudi njeni interesi. To bi znali potrditi zlasti fašisti, ki bodo morali na vladi to blagoslovljati, kar so popreje neodgovorno preklinjali.

Vzpričo tako se v svetu zboljšujočega se položaja naše države se je jel dvigati tudi naš dinar, ki bo s svojo stabilizacijo stabiliziral in utrdil tudi naše gospodarstvo, tako narodno kot državno. Istočasno s tako stabilizacijo se rešijo sama po sebi važna socialna vprašanja, ki so doslej vznemirjala duhove in državni red.

V to našo stabilizacijo je padla vladina kriza. Sredi dela in morda po vojni prvokrat v sredo resnega ozdravljanja razmer. Padla je istočasno, ko je na naša vrata potrkalo z vehementno močjo orijentsko vprašanje, ki nas zadeva v živo. V skladu z našimi interesi se more rešiti le, ako bomo močni in dalekovidni. Vlada v krizi pa to ne more biti. Vsled tega so bili naši interesi zaeno s procesom ozdravljanja resno ogroženi in marsikdo je gledal v Beograd s skrbjo v srcu, nevedoč, kaj prinese bodočnost.

In tedaj je vstal stari častljivi voditelj radikalne stranke gospod Nikola Pašić ter se kot ministerski predsednik napotil do strank, ki so povzročile krizo, nato pa do kralja. Predočil je nevarnosti take krize, posebno v teh kritičnih časih, ter riziko in odgovornost, ki jih z malenkostnimi svojimi strankarskimi vprašanji povzročajo različne v vladi se nahajajoče stranke in strančice. Uklonile so se sili njegovih argumentov ter svoje strankarske manije zapostavile državnim interesom in kriza je bila odstranjena. Kralj je seveda z veseljem sprejel to vest, ki procesu ozdravljenja naših razmer zopet odpira široko pot, obenem pa daje naši državi pri odločevanju zunanje-političnih in svetovnih vprašanj tisti povdarek, ki nam tudi gre.

Kumanovo, 26. oktobra 1922.

Pismo iz Kumanova.

Kumanovo je najjače istaknuto ime i mesto u novijoj istoriji Srbinovoj, a samim tim i u stvaranju današnje naše zajedničke Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.

Po objavi rata Turcima 1912. god. prvi značajniji susret srpske vojske sa neprijateljskom, turskom vojskom bil su položaji ispred Kumanova prema severu. Najveća turska sila od tri i više korpusa sveže vojske, pod komandom Feti paše, Džavid paše i Kara-Said paše tu se bila skontrirala da dočeka,

slavna zgodovina tega moža, njegov poraz. Pehanje, kriki po rešitvi so orili iz tisoč grlov bojnikov, a vsakemu je dajala lepa spremljevalka z bliskovito naglico poljube, na čelu pa jim je bila zapisana — smrt — usoda... Tudi Napoleon je izginil, smrt ga je poljubila na čelo in odvedla s seboj...

Ljudje so legalni drug za drugim v grob, rodili so se novi. Ob vsakem novorojencu pa sem videla deliti bolest, srečo in nesrečo, bogastvo in revščino. Neizprosni bil je njen pogled, vstvarjala je življenje posameznika s sigurno trdo govornico. Jaz pa sem strme gledala na vse to, nisem mogla pojmiti tega, ter čakala na rešitev temne Uganke. Trepetala sem ob trdem glasu zlih prerokb, ki jih je izgovarjalo to bajno lepo bitje. Zopet je držala dete v rokah. Z grozo sem spoznala — sebe. Tedaj pa sem s silo pretrgala to tesnobo, ki me je držala v sponah, ter bliskoma planila k njej:

„Molči“, sem bolestno kriknila, „imej usmiljenje, povej, kdo si krasno neusmiljeno bitje!“

potuče srpsku vojsku i vrati je do Niša. Da su Turci u ovome uspeli, rat bi bio svršen, jer bi iz Niša otišli Bugarima iza ledja. Dakle, sebi bi najviše izgubili, te ne bi došlo do zgradnje današnje naše Velike i zajedničke Kraljevine.

Zpog toga Kumanovo ima veliki istoriski značaj ne samo za Srbiju, već i za današnju Kraljevinu.

Borba, početa na Kumanovskim položajima, pretvorila se u bitku, koju su potpuno zadobili Srbi svojom sopstvenom moći. Protivno obećanju po ugovoru, da ovde dadu pomoć Srbima, Bugari nisu pomoć dali, pa ipak su Srbi odneli sjajnu pobjedu. Kad je ovako razbijena glavna turska sila, onda su ostale pobjede redom same po sebi dolazile. Posle Kumanova došlo je Skoplje, Veles, Štip, Prilep, Bitolj i. t. d. A samim tim, vrlo mnogo je olakšan bio položaj bugarske vojske, kojoj je srpska vojska takodje pritekla u pomoć, ma da ova nije bila predviđena ugovorom.

Dan pobjede srpske vojske na Kumanovu i njegovim položajima slavio se juče, 24. ovog m., posle deset godina, a danas se slavi oslobođenje Kumanova. Na ovim prirodno, ne učestvuju samo Srbi, već i Hrvati i Slovenci — cela današnja Kraljevina.

Zahvalnost za ovu pobjedu pripada ratnim drugovima, mrtvim i živim, kojih je vrlo malo sada. Najglavniju ulogu u ovoj bitci igrala je srpska Prva armija, kojoj je komandant bio sadašnji mladi i mudri naš Kralj, a tadašnji Prestolonaslednik, koji ide stopama svoga slavom uvenčanog oca Velikoga Petra. Svima njima, i živim i mrtvim, neka je slava i hvala.

Na dan 24. ovog meseca već je bilo n Kumanovu sakupljeno izaslanstvo iz cele naše Kraljevine, a toga dana je došlo i Nj. Vel. Kralj i Nj. Vel. Kraljica sa pratnjom, vlada, narodni predstavnici sa predsednikom, diplomatski kor, visoko sveštenstvo i. t. d. Prepodne su na dotičnim položajima bitke vršeni manevri vojske, u kojima je učestvovalo 7 pešadiskih pukova, pešačka telesna Kraljeva, kao i konjička telesna garda, tri puka artiljerije i puk konjice. Po svršenim manevrima Nj. V. Kralj je priredilo zakusku za goste. Istog dana u večje je priredjen banket u Kumanovu za najodabranije goste, a danas Kumanovo prvsavlja svoje oslobođenje.

Danas vlada i ostali gosti, a sutra Nj. V. Kralj odlaze u Skoplje, gde će se 26. oktobar 1922. god. proslaviti desetogodišnjica oslobođenja Skoplja, radi čega se čine velike pripreme. Njihova Veličanstva su zdrava i razpoložena. Javiću Vam se iz Skoplja.

M. A.

Grozeč pogled je planil iz demonične globine teh oči na me. Osoren, jeklen je bil njen glas, ko je dejala:

„Zabila si, neumnica, svarilo napisu. Zakaj si vprašala, kdo sem. Odkrila bi ti temno življensko vprašanje, tako pa bodi tudi ti ono blodeče zemsko bitje kot drugi; tudi ti se pehaj za življenjem, tudi ti vprašuj vedno: kje in kakšna je moja usoda. Bolest, trpljenje naj bodo tvoji spremljevalci življenja. Veditorej, mogočna sem. Že tisočletja šteje moje življenje. Jaz pošiljam nad ljudstvo bolest, nesrečo, bogastvo, revščino, ljubezen in sovražstvo. Delam izjeme, kadar se meni zljubi. Gléj! (Vzela je v roke drugo bitje, ga obsipala z bogastvom, biseri in dijamanti, a z zlobno kretnjo mu je dala za spremljevalko — nesrečo. Strepotala sem, a ona je nadaljevala): „Tak je moj posej. Skozi tisočletja bodem še živela, dokler bude obstojal svet. Vprašala si, kedo sem. Povem ti, a potem pojdi, da se ne maščujem nad tabo. Ker si hotela prodreti mojo skrivnost, — jaz sem „Usoda“.“

Tonca.

Iz Radikal. Stranke.

Stranka se je v važnih državnih in zunanje političnih vzrokov odločila še za nadaljno delovanje z demokrati. Tako je odstranila krizo in konsolidirala razmere na zunaj. Bila je pa tudi prisiljena to storiti, ker stranke in strančice, ki reflektirajo ev. na vlado, nimajo med seboj enotnega pozitivnega državnega in delovnega programa, ki bi edino omogočil, da radikali pretrgajo zveze z demokrati ter se odločijo za sodelovanje z drugimi strankami. Brez pozitivnih tozadevnih garancij pa obstoja nevarnost, da se vrže celo državo, naše gospodarstvo in naš denar v nedogledno težko krizo, iz katere ni predvideti izhoda. Takih posledic pa pametna stranka ne more provzročiti in voli vsled tega izmed dveh zlov rajše — manjše. To naj prevdario naši avtonomisti, blokaši, separatisti in Zajedničarji ter naj skrbe, ako hočejo, da se jih bo zamoglo politično pozitivno vpoštevati, da se zedinijo na podlagi pozitivnega državnega programa v mogočno falango, mogočnejšo in pozitivnejšo seveda kot so demokrati, in radikalna stranka bo najbrže z veseljem rekla svoj „da“.

V kočevskem okraju naj pa posamezne organizacije pregledajo svoje vrste, seštejejo pristaje, spravijo v red blagajno itd. ter naj se pripravljajo na veliko okrajno konferenco, ki se vrši decembra t. l. v Kočevju. Navodila izidejo pismeno te dni na posamezne organizacije.

Politični pregled.

V svetovni politiki

se skuša rešiti predvsem orijentsko in reparacijsko vprašanje. Prvo naj razreši svetovna konferenca v Lozanu v Švici, ki začne poslovati sredi tega meseca in na katero je poleg naše države povabljena tudi Rusija. Gre glavno za Carigrad in njegove dohode. Rusija grozi, da zažge celo srednjo Evropo in Balkan, ako se to vprašanje reši brez nje. Rusija je danes fakična voditeljica Orienta in na znotraj že močno konsolidirana; vsled tega se njenega glasu, ki zahteva Carigrad in njegove ožine le za lokalno interesirane narode ob Črnem morju in ožinah, ni moglo prezreti. Reparacijsko vprašanje se reši najbrže na ta način, da pride Nemčija s svojimi financami in davki pod nadzorstvo antante, ki bo omogočilo redno povračevanje od Nemecev v vojni provzročene glavne škode ter odstranilo dosedanje sabotiranje plačil in padanje marke. Rešitve vseh teh vprašanj se udeleži Amerika le kot opazovalec in ev. svetovalec. Ona je namreč največji upnik Evrope; dolgove bi odpustila, ako bi se evropski njeni dolžniki, zmagovalci v svetovni vojni, obnašali bolj gospodarsko kot pa vojaško. Vsled tega bo ev. njen nasvet skoro enak zapovedi. In to utegne biti za vso Evropo jako dobro.

V Mali antanti

tvorita jedro Čeho- in Jugoslavija, ki sta te dni sklenili ozko vez glede denarja, z važnimi gospodarskimi in vojaškimi pogodbami pa sta zvezani že od preje. To ima za posledico skupno diplomatsko zastopstvo na evropskih konferencah. Poljska je sklenila te dni važno gospodarsko pogodbo z nami, ki bo omogočila nam večji izvoz in cenejši uvoz kar rabimo, zlasti sladkorja. Rumunija je zvezana z malo antanto z vojaškimi konvencijami glede ohranitve mirovnih pogodb, ne pa glede Rusije, s katero imata težak obračun za Besarabijo.

V notranji politiki

sta se nositeljici sedanje vlade, radikalna in demokratska stranka, poravnali na ta način, da sta zapostavili svoja strankarska vprašanja ter se zedinili na konkreten delovni program v parlamentu, ki naj uredi državo na podlagi donesene ustave. S tem je kriza odstranjena.

V zunanji politiki

je zaznamovati preokret v italijanski notranji politiki, kjer so zavzeli vlado fašisti. Njih vodja Mussolini sicer sedaj — očitno po krepkem poduku iz Londona in Pariza, morda tudi iz Washingtona — izjavlja, da bo tudi fašistovska vlada izpolnila z Jugoslavijo podpisane pogodbe, vendar pa Italijanom ne gre dosti vere ter je treba biti na straži. Naša vlada je vsled tega na meji ukrenila že potrebno. Za njo stoji pred-

vsem Francija, pa tudi Anglija in Amerika, ki vržejo Italijo že z gospodarskimi sredstvi lahko ob tla. Ob teh okoliščinah napravlja fašizem vtis otroka, ki ob opazovanju svojih varuhov kriče prižiga vžigalice.

Tedenske vesti.

P. t. prejemalce našega lista prosimo, da naročnino čimprej vplačajo. Cena do konca leta 24 Din. Povišek velja od 1. julija t. l. One, ki so list prejeli, pa šele letos vrnilo, opozarjamo, da smo novembra lanskega leta opozorili, da smatramo one za naročnike, ki tretje številke prvega letnika ne vrnejo. Plačajo naj torej sorazmerno s številom prejetih števil. Zadostuje naslov: „Radikal“ Kočevje.

Naše cenjene čitalce opozarjamo na naš inserat veleusnarne Aleksa Podvinec v Radečah pri Zidanem Mostu. Po izreku inozemskih strokovnjakov so usnjeni izdelki te tvrdke najboljši na vsem ozemlju bivše avstroogradske monarhije. Opozarjamo na to dejstvo zlasti veletržca z usnjem in obrtnike, ki hočejo svojo klijentelo izborno postreči.

Kako bodo izpadle ljubljanske občinske volitve? 40% lista Dr. Ravnikar, 30% klerikalci in komunisti, 20% Jutroveci, 10% ostali. Tako se glasi prognoza nekega našega prijatelja, ki ljubljanske razmere dobro pozna. Bomo videli!

Glasilo „Jadranske Straže“. Uprava „Jadranske Straže“ u Splitu javlja, da nije mogla 1. septembra početi izdajati svoje ilustrovano glasilo radi oveh tehniških poteškoča, koje su se nepredvidjene bile pojavile. K tomu nastupio je porast naše valute, pa je uprava uzela i to u obzir čekajući pad cijenama u papiru i drugom potrebitom materijalu. Medjutim su redakcija i administracija glasila dalje radila na svim predradnjama i ovih dana dovršava se sve potrebno za organizaciju lista. Izradjeni su već mnogi klišeji iz života naše mlade ratne mornarice. S 1. januara izlazi će ilustrovani časopis „Jadranska Straža“ kao mesečnik 40 stranica velikog formata. Redakcija je povjerila generalnom sekretaru Jadranske Straže prof. Silviju Alfreviču. Cijene za pretplate bit će svojedobno javljene.

Džepni Koledar Jadranske Straže. Početkom novembra iziđi će iz štampe mali džepni koledar, što ga izdaje „Jadranska Straža“. Koledar je štampan latinicom i cirilicom, a sadržaj je interesantan i raznolik. Zanimljiv je koledar osobito zbog toga što su u njemu iznešeni statistički podaci o našoj ratnoj mornarici i o onim našim parobrodarskim društvima, koji su poslali podatke Jadranskoj Straži.

Na prvoj ztranci je slika Nj. Veličanstva Kralja. U koledaru je medju ostalim izvadak govora g. J. Biankinia predsjednika „Jadranske Straže“ prigodom konstitucione skupštine društva, pravilni i izvadak iz poslovnika zatim opis državnog grba i zastava naše ratne mornarice.

Umrla je 1. t. m. gospa Marija Komatar, vdova Kalan, rojena Gosar, posestnica in industrijalka v Stari Loki na Gorenjskem. Pokojnica je bila jako zavedna narodna žena in sestra znanega ing. Ivana Gosarja, ki so ga Avstrijci dne 10. februarja 1917 v Beogradu ustrelili, ker je vstopil kot častnik še pred vojno v srbsko armado, ne da bi bil prosil za odpust iz avstrijskega državljanstva. Rajnka je ponovno iskala po Srbiji grob svojega brata, ne da bi ga bila našla. Naj ji bo zemljica lahka, preostalim pa naše sožalje.

Glede postopanja zagrebškega konzulata Zedinjenih Držav se ljudje iz Slovenije silno pritožujejo, češ, da jih tamošnje osobje zapostavlja in še celo žali oziroma smeši. Prizadetim svetujemo, da naj vsak tak slučaj naznanijo pristojnemu okrajnemu glavarstvu, s

prešnjo, da naj zunanje ministrtvo poskrbi za remeduro. Slučaj mora biti seveda primerno podprt z dokazili, pričami itd.

Dohodnina za 1. 1922 je odmerjena ter se je razposlala na posamezne občine, kjer jo je vpogledati do 15. novembra a eventuelno pritožbo proti visoki odmeri je vložiti do 30. novembra t. l. Odmera se vpogleda od 10. do 12. ure do 15. t. m. tudi pri davčnem referatu kot odmerilnem uradu v Kočevju.

Novo! Iza nove god. otpočinje se tiskom nužne nove omladinske pjesmarice: „**Dačka lira**“, koja sadržuje kojih 200 obljubljenih jednogl. napjeva (nabožni isključeni!) na kojih 450 str. ukusnog džepnog formata. Sadržaj: 1. Mladenačke, 2. Hrv.-srp. domoljubne, 3. Slovenske, 4. Razne: ozbiljne, šaljive, canones.

No valja već prije, odmah sada naručiti i platiti, jer dodje jeftinije i prije će se moći tiskati, jer, tko naruči do 30. okt., plaća à 30-50 din., do 30. nov. 35 din. Iza 30. nov. iznaša definitivna knjiž. cijena 38 din. Pretplatu in novac prima naša uprava v Kočevju 58.

Samostojni kmetijci so sklenili podpirati vsako vlado. So za ustavo, dokler se na tej podlagi lahko ostane v vladi, v nasprotnem slučaju so za spremembo ali kakor kaže. V Beogradu so takorekoč radikalci, v Sloveniji pa rohne kjerkoli morejo proti njim ter zavirajo njen razvoj po svojih skromnih močeh. So za zvezo Slovenije z morjem, toda pod pogojem, da pelje železnica proč od morja, itd. Njih volilnim ostankom samo še iskreno čestitamo!

Dr. Ivan Sušteršič stopi te dni na slovenska tla. Za samostojne kmetijce ga snubi baje minister Pucelj, ker se je ministrovanja že naveličal. Kdo bo prišel pri tem na led, se bo šele videlo.

Lloyd George, angleški ministerski predsednik, je padel koncem oktobra. Iz vlade namreč. To pa na tako nepričakovan način, da se je tega komaj sam zavedal. Je to eden brezdvomno najbolj talentiranih politikov sveta in je tudi nam storil marsikako uslugo, dasi seveda ne vedno v zaželjenem obsegu. Vendar je pa v naši javnosti zapustil prav simpatičen vtis.

† **Jaša Tomič.** — V Novem Sadu je 22. p. m. umrl duševni in politični vodja vojvodinskih Srbov, pisatelj, žurnalist in poslanec Jaša Tomič v 60. letu svoje starosti. Bil je vredni naslednik Stratimiroviča in Miletiča. V mladosti prepričan socijalist je uvidel kmalu enostranost socijalističnih teorij ter je v zreli moški dobi prišel do prepričanja, da cel mož ne more delati samo za en sloj ali razred naroda, ampak za celotno ljudstvo. Sodeloval je vsled tega pri vseh kulturnih in književnih ustanovah, zadevajočih celo Srbstvo, izdajal časopise, pisal povesti, romane, pesni, basni in razne socijalne in gospodarske članke.

Od časopisov je najvažnejša „Srbska Zastava“ v Novem Sadu, ki izhaja še danes. Pa ne samo z besedo, tudi z dejanjem je pokazal, da je pravi mož in Srbin: tako v sedemdesetih kot l. 1885 ga najdemo, ki z orožjem v roki kot prestovoljec pomaga Srbiji, prihodnjemu Pijemontu Srbstva, do boljše bodočnosti. Za svetovne vojne so ga Avstromadžari silno preganjali; ostal je navzlic temu še bolj prepričan o svojih idejah in o krašni bodočnosti Srbstva. Preganjanja pa so zlomila njegovo tvorno silo; ko je Srbstvo doseglo svoj ideal, ni mogel več tako aktivno sodelovati kot bi bil rad. Jel je hirati in 22. oktobra v jutro ga je odrešila trpljenja bela žena. — Jaša Tomič spada brezdvomno med prve može Srbstva; še pred vojno je imel zveze tudi z Ljubljano, kjer je ponovno obiskal naše tedanje voditelje. Že takrat se je smatralo, da nas more rešiti le Srbija in da je v to smer zastaviti vse delovanje na jugu. In tako se je tudi zgodilo.

Naj bo velikemu duhu zemljica lahka!

Književnost in umetnost.

„**Novi Život**“ od 9. septembra 1922, knjiga XI, sv. 1 ima sledečo vsebino:

I. Politika: Madžarske škole, od Gjorgja Popoviča.

Conférence du centre international od Jov. T. M.

Spoljni pregled. Potpis rapaljskog ugovora. Razgradničenje sa Arbanijom. Odgovor Bugarske.

II. Finansije i narodna privreda. O našem železničkom saobraćaju od I. V. Ilića.

Naše strateške železnice od Dr. R. Sardeliča.

III. Književnost i nauka.

Mumu.

Priča S. Turgenjeva.

Beleške.

Dijaštvo.

**Akademičnemu društvu jugoslovan-
skih tehnikov v Ljubljani** so darovali: po Din 250: Medič, Rakovd in Zankl d. z. o. z. v Ljubljani, Slovenska Banka v Ljubljani; po Din 200: Čemažar i Drug. v Ljubljani, na Friškovecu, Levstek in Oblak, v Rakeku; po Din 100: Gradb. podjetje, G. Tönnies d. z. o. z. v Ljubljani, Josip Javornik, Žalna p. v Višnji gori, Vinko Jan, les. trg. Gorje pri Bledu, Uprava velepos. Turjak, Namršel p. Studenec v Ljubljani, Franc Babič v Ljubljani, Sever in Komp. v Ljubljani, L. Mikuš v Ljubljani, I. Kotte v Ljubljani, Bončina in Tomec, karton. tov. v Mariboru, „Elin“, Družba za elekt. ind. v Mariboru, Jože Gore v Lubljani, Viktor Schwab v

Tovarna usnja v Radečah pri Zidanem Mostu

ALEKS PODVINEC

je pričela z obratovanjem v povečanem obsegu ter dobavlja takoj vse vrste usnja: **krupone, podplate, vratove, stranske dele, kravine črne in ru-jave, kipse, notranjke, boks-usnje itd.** v najboljši trpežni kvaliteti.

Tovarniška znamka

„**MIGNON**“.

5-2

Vsa naročila se izvršijo najkulantneje.

Merkantilna banka Kočevje

Obrestuje hranilne vloge po

5%

izvršuje VSE v bančno stroko spadajoče TRANZAKCIJE, sprejema VLOGE za tekoči račun in na hranilne knjižice, katere **IZPLAČA VSAK ČAS BREZ ODPOVEDI** (rentni in invalidni davek na hranilne vloge plača banka iz lastnih sredstev), sprejema VLOGE NA ODPOVED, katere obrestuje po VIŠJIH obrestnih merah, izvršuje NAKAZILA, IZPLAČILA, VNOVČENJA itd., vnovčuje ČEKE, BANČNE NAKAZNICE itd., kupuje valute in devize (**posebno dolarje**) po najvišjih dnevnih cenah.

Celju, Peter Majdič, paromlin v Celju, Hranilnica v Celju, I. Bosanska tov. amon. sode d. d. v Lukovcu, Posejilnica v Celju, Ivan Pucelj, minister v Beogradu, Matko Schneller v Ljubljani, Hranilnica v Laškem, Škrbec in Bartol v Ljubljani, Županstvo zdravilišča v Rogaški Slatini; po Din 50: J. Kopač in Co. v Ljubljani, Ravnateljstvo zdravilišča v Rogaški Slatini, Stebi in Tuječ v Ljubljani, Dr. Z. Eržen, zobozdravnik v Kranju, Avgust Jenko, pekarna v Ljubljani, J. Korenčan v Ljubljani, Dr. Franc Irgolič, odvetnik v Mariboru, Theodor Korn v Ljubljani, Lovro Pičman, kleparstvo v Ljubljani, Dr. Anton Švigelj v Ljubljani, Opekarna v Račju, Dr. A. Wienerreither v Sevnici, Maks Ličen v Ljubljani VII., Franc Pikel v Št. Pavlu pri Preboldu, Nikelsbacher in Smrkolj v Ljubljani, Franc Knađič v Litiji; po Din 30: Rudolf Rus, v Kranju, Ig. Paar, hotel kolodvor v Jesenicah; po Din 25: Prva Mariborska tov. mila v Mariboru, Združene opekarne d. d. v Ljubljani, Franc Miklič, hotel „Južni kolodvor“ v Ljubljani, M. Suttner, tvornica satova v Ljubljani, Janko Baloh v Ljubljani, Oroslov Dolenc v Ljubljani, Dr. Juro Hrašovec v Celju, Florian Gajšek v Loki pri Žurmu, Ivan Levstek v Sodražici, Franc Mikolič v Sodražici, Ivan Veselič, trg. v Ormožu, Anton Koder v Murski Soboti, Ernest Nrine v Celju, Franc Kerin v Kostanjevici, Lorenc Marolt v Mariboru, Jakob Hery na Vinskem vrhu, Ivan Šetine v Jesenicah, Kn. šk. Lav. Konsistorij; po Din 20: „Jug“, trg. z les. v Mariboru, Dr. Rozmih, odvetn. v Mariboru, Fran Medica v Ljubljani; po Din 10-12: Karl Mikel v Ormožu; po Din 10: Miloš Oset, trg. z dež. pridelki v Mariboru, Leopold Slavitsch v Ptuj, Josip Rudež na Tolstem vrhu, Sevar in Gornik v Rakeku; po Din 5: Himonič, v Ptuj, P. Košir v Prevalju, Ivan Lukman v Soštanju.

Lastnik Konzorcij „Radikal“. Izdajatelj Okrajni Odbor Radikalne Stranke v Kočevju. Odgovorni urednik F. Erker
Tiskarna Jos. Pavliček, Kočevje.

BOR. SBIL, Kočevje

trgovina z deželnimi pridelki

priporoča svoje predmete

po znatno
znižanih cenah.

Zahtevajte dnevne cenike!

Brzjavni naslov: Telefon interurban
Sbil Kočevje. števil. 4.
3-1

Butina & Kajfež

trgovina z dež. pridelki na debelo
V KOČEVJU

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih deželnih pridelkov kakor:

pšenična moka vsake vrste
koruzne in pšen. otrobe
koruzna moka
koruzni zdrob
koruza
oves
sol
itd.

po najnižjih cenah.

Jadranska banka - Beograd

Delniška glavica: 60,000.000 Din. — Rezerva: 30,000.000 Din.

Podružnice:

Bled, Celje, Cavtat, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana,
— — Maribor, Metkovič, Prevale, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb. — —

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzjave: Jadranska.

Afiliirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New York City.
Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antefogasta, Punta Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.

MERKANTILNA BANKA

v Kočevju

javlja, da obrestuje s 1. novembrom 1922 stare in nove

vloge na knjižice s čistimi

5% obresti.

Vloge na tekočem računu

se bodo obrestovale po dogovoru najugodnejše, posebno pa vezane vloge proti eno-, tri- ali šestmesečni odpovedi.

Krojačnica F. POTOČNIK

v Angliji in Franciji izprašani koncesionirani učitelj krojenja
Ljubljana, Šelenburgova ul. 6, I. nadstr.

izdeluje

moške obleke	damske kostume
površnike	elegantne plašče
žakete	francoske
frake	toaletne

BOGATI VZORCI ANGLEŠKEGA BLAGA.

Posebni oddelek za obračanje oblek in površnikov - Prenarejanje žaketov in salonskih suknj. - Izdelava kompletne obleke ali kostume od 800 K dalje.

Dijaštvu in uradništvu znaten popust.

J. KAJFEŽ

Kočevje, Glavni trg 84

trgovina z mešanim blagom

in deželnimi pridelki

priporoča

vse deželne pridelke in specerijsko blago po najnižjih cenah.

Moka št. 0	21.60 K kg	kava sur. najf.	162.— K kg	kanditi	86.— K kg
" 1	20.60 " "	" la	148.— " "	krompir	8.— " "
krušna moka	17.60 " "	" lla	142.— " "	sol	12.— " "
koruzna moka	16.80 " "	" žgana	188.— " "	rožiči, celi	30.— " "
koruza	15.80 " "	riž, najfin	34.— " "	" mleti	35.— " "
koruzni zdrob	18.80 " "	" la	30.— " "	milo Schicht	36.80 "kos
pšenični otrobi	10.60 " "	" navaden	25.— " "	" Gazela	32.— " "
oves	15.— " "	sladna kava	34.— " "	slivovka	68.— " l
sladkor v kock.	69.80 " "	cikorija Franck	72.— " "	drožnik	— " "
" sipen	61.— " "	" brez znam.	42.— " "	olje la	84.— " "
testenine	58.— " "	sveče	56.— " "		